

Lietuvių liaudies daina „**Dukros atsisveikinimas**“

Aš atsisakiau savo močiutei,
o aš nuo pusės jau vasarėlės.

– leškok, močiute, sau verpėjatę,
Sau verpėjatę ir audėjatę.

Jau prisiverpiau baltų linelių,
Jau prisiaudžiau plonų drobelių.

Prisišiūravau baltų stalelių,
Jau prisišlaviau kiemo vejelės.

Jau gana klausiau savo močiutei,
Jau reiks klausyt ir anytėlei.

Jau prisigrėbiau lankų šienelio,
Prisinešiojau naujų grėblelių.

O vainikėli žalių rūtelių,
N'ilgai žaliuosi ant mano galvelės.

Mano kaselės žalių šilkelių,
Jau neblizgėste, saulei kaitinant.

Mano plaukeliai, o geltonieji,
Nesiskirstyste vėjo pučiami.

Aš atlankysiu savo močiutę
Ne vainikuota, o nuometuota.

O nuometėli mano plonasis,
Vėjo pučiamas dar padūzgėsi.

Mano rašteliai, o livingrieji,
Saulei kaitinant dar pablizgėste.

Mano kasytės žalių šilkelių,
Sienoj kabėste, mane virkdyste.

Mano žiedeliai, o auksinėliai,
Skrynoj gulėste, ten berūdyste.

1. Kieno vardu kalbama tekste?

2. Apie kokį gyvenimo pokytį užsimenama?

Aš atsisakiau savo močiutei,
o aš nuo pusės jau vasarėlės.

– Ieškok, močiute, sau verpėjatę,
Sau verpėjatę ir audėjatę.

Jau prisiverpiau baltų linelių,
Jau prisiaudžiau plonų drobelių.

Prisišiūravau baltų stalelių,
Jau prisišlaviau kiemo vejelės.

Jau gana klausiau savo močiutei,
Jau reiks klausyt ir anytėlei.

Jau prisigrėbiau lankų šienelio,
Prisinešiojau naujų grėblelių.

O vainikėli žalių rūtelių,
N'ilgai žaliuosi ant mano galvelės.

Mano kaselės žalių šilkelių,
Jau neblizgėste, saulei kaitinant.

Mano plaukeliai, o geltonieji,
Nesiskirstyste vėjo pučiami.

Aš atlankysiu savo močiutę
Ne vainikuota, o nuometuota.

O nuometėli mano plonasis,
Vėjo pučiamas dar padūzgėsi.

Mano rašteliai, o livingrieji,
Saulei kaitinant dar pablizgėste.

Mano kasytės žalių šilkelių,
Sienoj kabėste, mane virkdyste.

Mano žiedeliai, o auksinėliai,
Skrynoj gulėste, ten berūdyste.

3. Apibūdinkite dukros gyvenimą tėvų namuose

Aš atsisakiau savo močiutei,
o aš nuo pusės jau vasarėlės.

– Ieškok, močiute, sau verpėjatę,
Sau verpėjatę ir audėjatę.

Jau prisiverpiau baltų linelių,
Jau prisiaudžiau plonų drobelių.

Prisišiūravau baltų stalelių,
Jau prisišlaviau kiemo vejelės.

Jau gana klausiau savo močiutei,
Jau reiks klausyt ir anytėlei.

Jau prisigrėbiau lankų šienelio,
Prisinešiojau naujų grėblelių.

O vainikėli žalių rūtelių,
N'ilgai žaliuosi ant mano galvelės.

Mano kaselės žalių šilkelių,
Jau neblizgėste, saulei kaitinant.

Mano plaukeliai, o geltonieji,
Nesiskirstyste vėjo pučiami.

Aš atlankysiu savo močiutę
Ne vainikuota, o nuometuota.

O nuometėli mano plonasis,
Vėjo pučiamas dar padūzgėsi.

Mano rašteliai, o livingrieji,
Saulei kaitinant dar pablizgėste.

Mano kasytės žalių šilkelių,
Sienoj kabėste, mane virkdyste.

Mano žiedeliai, o auksinėliai,
Skrynoj gulėste, ten berūdyste.

4. Kokį savo būsimąjį gyvenimą dukra numato po vedybų?

Aš atsisakiau savo močiutei,
o aš nuo pusės jau vasarėlės.

– Ieškok, močiute, sau verpėjatę,
Sau verpėjatę ir audėjatę.

Jau prisiverpiau baltų linelių,
Jau prisiaudžiau plonų drobelių.

Prisišiūravau baltų stalelių,
Jau prisišlaviau kiemo vejelės.

Jau gana klausiau savo močiutei,
Jau reiks klausyt ir anytėlei.

Jau prisigrėbiau lankų šienelio,
Prisinešiojau naujų grėblelių.

O vainikėli žalių rūtelių,
N'ilgai žaliuosi ant mano galvelės.

Mano kaselės žalių šilkelių,
Jau neblizgėste, saulei kaitinant.

Mano plaukeliai, o geltonieji,
Nesiskirstyste vėjo pučiami.

Aš atlankysiu savo močiutę
Ne vainikuota, o nuometuota.

O nuometėli mano plonasis,
Vėjo pučiamas dar padūzgėsi.

Mano rašteliai, o livingrieji,
Saulei kaitinant dar pablizgėste.

Mano kasytės žalių šilkelių,
Sienoj kabėste, mane virkdyste.

Mano žiedeliai, o auksinėliai,
Skrynoj gulėste, ten berūdyste.

Gruss aus Littauen

Photographie und Verlag von R. Minzloff, Tilsit

Alte Littauerin im Sonntagsstaat

Dainos istorija

PRŪSIJA, MAŽOJI LIETUVA

Šaltiniai: K. Boruckas
Trepai – J. Brodavskis, G. Ostermejeris
Valtarkiemis – M. Švoba, P. Ruigys

PRŪSIJOS LIETUVIAI

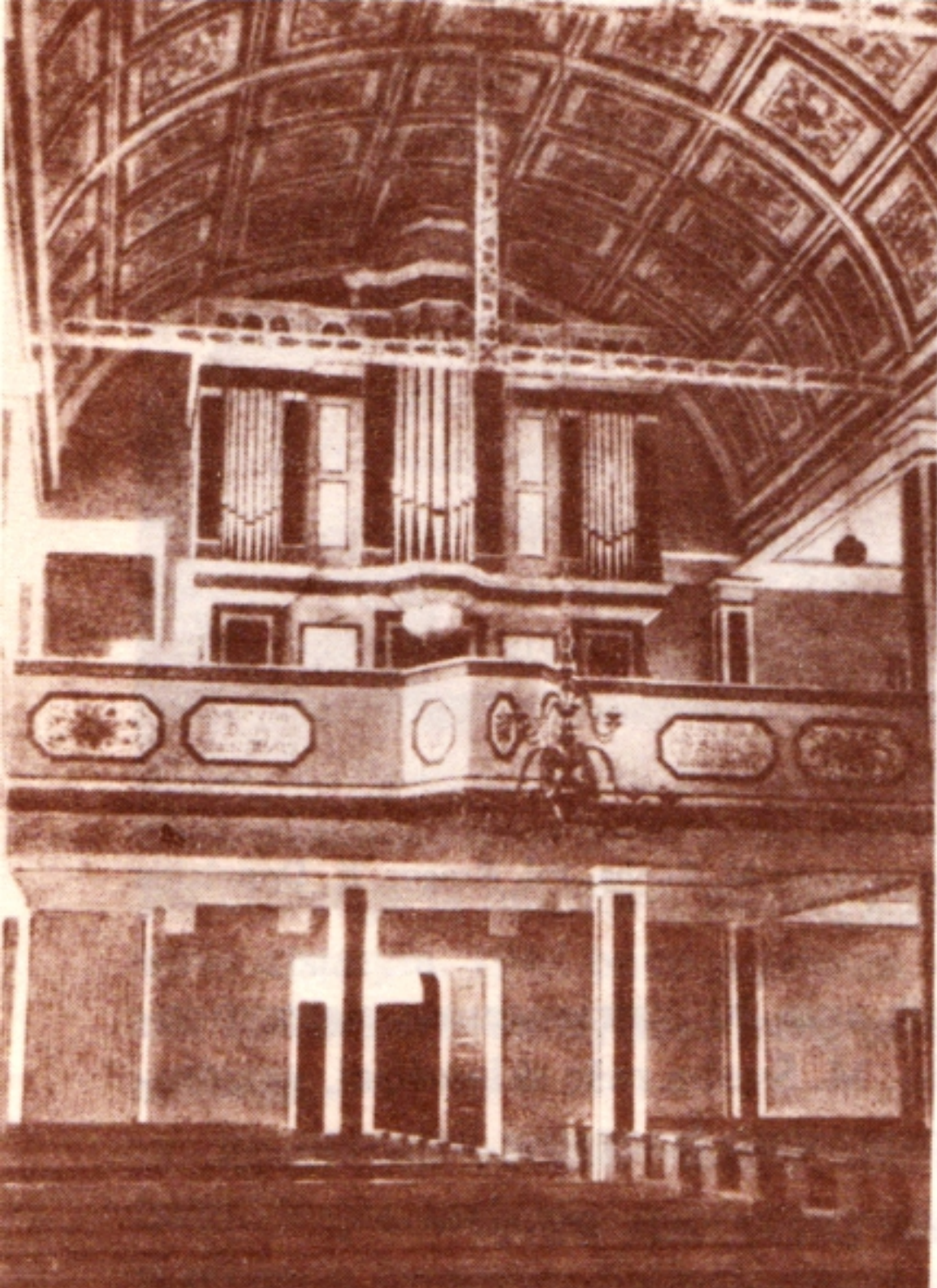

Váltarkiemio bažnyčia

Großwaltersdorf, Dorfmitte mit Kirche

Valtarkiemio bažnyčios
vargonai

Lietuvių
kalbos
tyrinėjimas

Pilypas Ruigys

1745 m.

Betrachtung
der
Littauischen
Sprache,

in ihrem
Ursprunge, Wesen und
Eigenschaften;

Aus vielen Scribenten, und eigener Erfah-
rung, mit Fleiß angestellet,
und zu reiferer Beurtheilung der Gelehrten,
zum Druck gegeben,

von
Philipp Kubig,
Pfarrern und Seniore zu Walterkehmen,
im Hauptamt Insterburg.

Königsberg,
drucks und verlegt Johann Heinrich Hartung, 1745.

„Dukros atsisveikinimas“ lietuvių ir vokiečių kalba

3.) Abschied einer heyrathenden Tochter.

M atsisakiau savo
Mochūtei,
O at nū pusses jau
Wassatēlēs.

2. Jēstōt Mochūte, saw
Werpējats,
Saw Werpējats ir Aus
dējats.

3. Jau prisiwērpjau baltū
Linnēlu,
Jau prisiāudzjau plonū
Drobēliu.

4. Prisišarawau baltū
Stalēlu,
Jau prisišlawjau Kie
mo Wejēlēs.

5. Jau gana klausjau sawo

Ich hab angsesagt meinem
Mütterlein,
Schon von der Helfte des
Sommerleins :

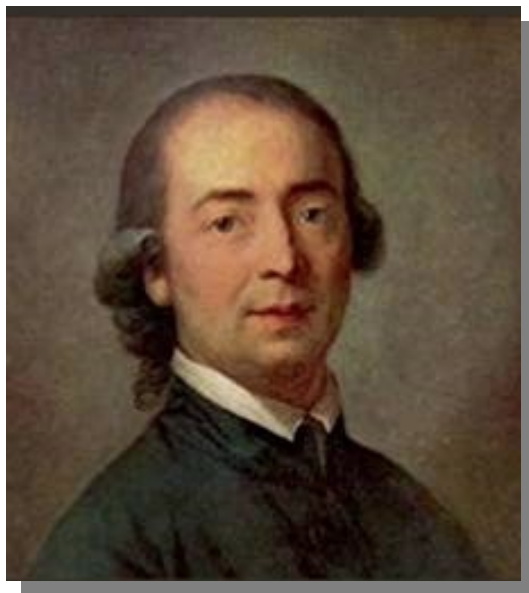
Such, Mütterlein, dir ein
Spinnerlein,
Ein Spinnerlein und We-
berin.

Ich hab gung gesponnen das
weiße Flächlein,
Gnug geworfen feine Lein-
wandlein.

Ich hab mich zerscheuret die
weißen Tischlein,
Ich hab gung gefeget die
grünen Geböstelein,

Ich hab schon annu gehorcht

Johanas Gotfridas Herderis
Johann Gottfried Herder
(1744–1803)

Tautų dainos
1778

Volklieder.

— Sind Weisheit in des Jahres Jugend, sind
Erstlinge der Natur, früh und nicht dauend,
Süß, aber bald dahin: der Duft, die Blüthe
Von wenigen Minuten —

Shakespear's Hamlet.

Erster Theil.

Leipzig,
in der Weygandschen Buchhandlung
1778.

Nuotakos daina (vokiečių kalba)

4.

Brautlied.

Litauisch.

Ich hab's gesaget schon meiner Mutter,
Schon aufgesaget von Sommers Mitte.

Such', liebe Mutter, dir nur ein Mädchen,
Ein Spinnermädchen, ein Webermädchen.

Ich hab' gesponnen g'nug weißes Flächchen,
Hab' g'nug gewirkt das feine Linnchen.

Hab' g'nug geschauert die weißen Tischchen,
Hab' g'nug gefeget die grünen Höfchen.

Hab' g'nug gehorchet der lieben Mutter,
Muß nun auch horchen der lieben Schwieger.

Hab' g'nug geharket das Gras der Auen,
Hab' g'nug getragen den weißen Harken.

O du mein Kränzchen von grüner Raute,
Wirfst nicht lang grünen auf meinem Haupte!

Ihr meine Flechtchen von grüner Seide,
Sollt nicht mehr funkeln im Sonnenscheine.

O du mein Härlein, mein gelbes Härlein,
Wirfst nicht mehr flattern im weh'nden Winde.

Besuchen werd' ich die liebe Mutter
Nicht mehr im Sommer, sondern im Frühling

104

105

106

5.

Die Fahrt zur Geli

Lappländisch.

Sonne, wirf den hellsten Strahl auf
Ich möchte steigen auf jeden Fichtengipfel
Wüßt' ich nur, ich sähe den Orra-See.

Ich stieg' auf ihn und blickte nach mir
Wo unter Blumen sie ižo sei.

Ich schnitt' ihm ab die Zweige, die j
Alle Ästchen schnitt' ich ihm ab, die grü

Hätt' ich Flügel, zu dir zu fliegen, S
Dem Laufe der Wolken folgt' ich, ziehen

Aber mir fehlen die Flügel, Entenflü
Füße, rudernde Füße der Gänse, die hi

107

Lange g'nug hast du gewartet, so vie
Deine schönsten Tage,
Mit deinen lieblichen Augen, mit deiner

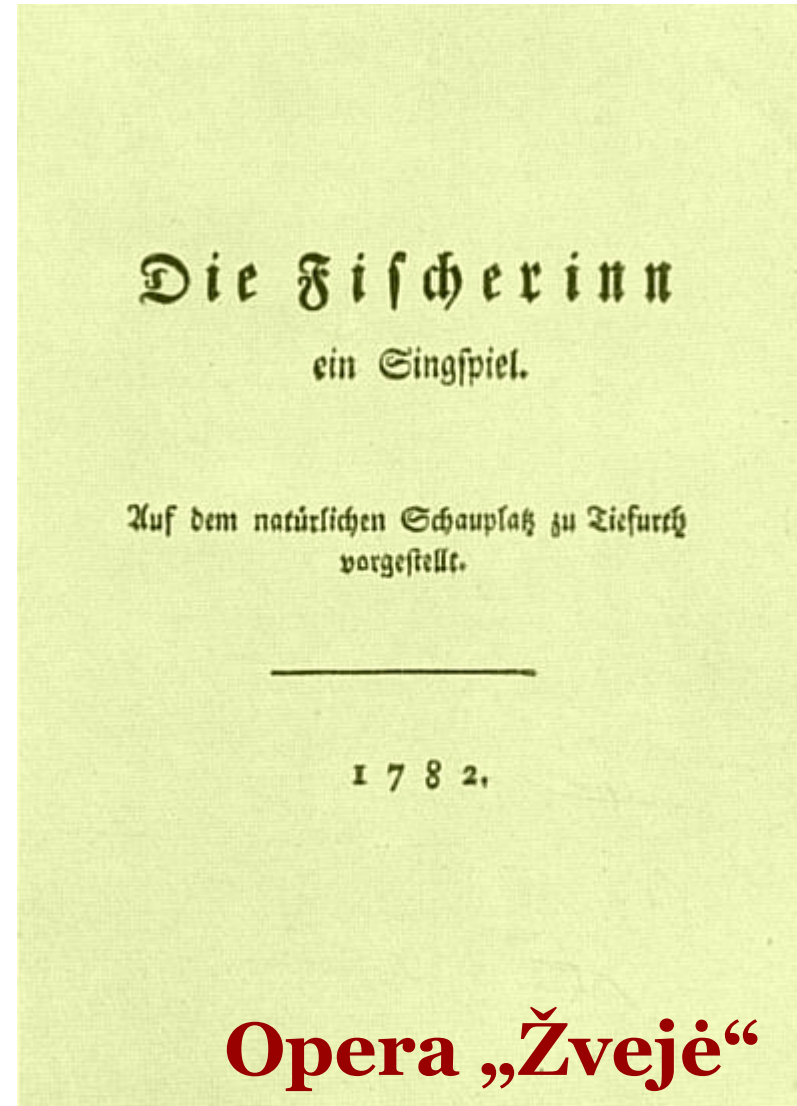
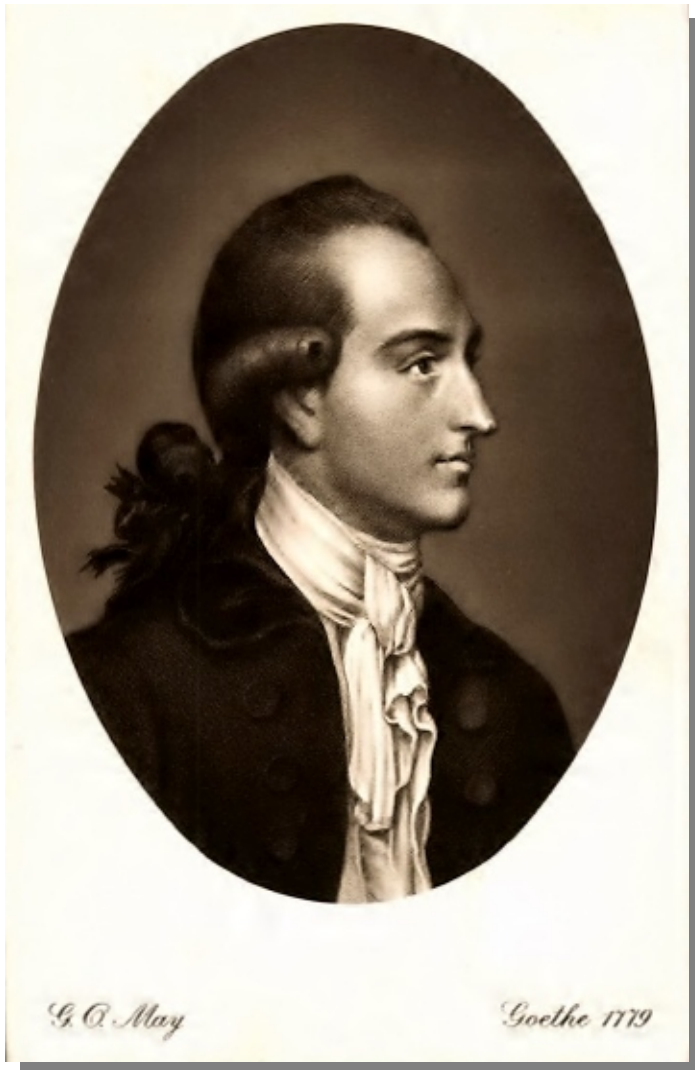
Und wolltest du mir auch weit entflie
Ich holte dich schnell ein.

Was ist stärker und fester als Eisenketten
So flieht die Lieb' uns unsern Sinn un

Johanas Volfgangas Gėtė

Johann Wolfgang Goethe

1749-1832

Lietuvių liaudies dainą „Dukros atsisveikinimas“ J. V. Gėtė įdėjo į savo tekstą

416

Dortchen. Hab' ich dir einen Korb gegeben?

Niklas. Ich versteh' dich nicht.

Dortchen. Du bist mir beschwerlich.

Niklas. Soll ich gehn?

Dortchen. Wenn dir's gefällt.

Niklas. Das heißt mit einem Bräutigam
wunderlich umgehen.

Dortchen. Morgen! schon morgen!

Niklas. Nun warum nicht, wenn du mich
lieb hast?

Dortchen. Ach!

Niklas. Was fehlt dir, ich kann dich nicht so
traurig sehen, ich bin's gar nicht gewohnt; rede, er-
kläre dich!

Dortchen. Was soll dir das? Gehe nur hin-
unter! helfe dem Alten daß er fertig wird, daß er
nicht ewig kramt!

Niklas. Liebst du mich?

Dortchen. Ja doch! geh' nur!

Niklas. Und bist so niedergeschlagen!

Dortchen. Plage mich nicht! Ich bin deine
Braut, morgen deine Frau, da hast du einen Kuß
drauf und laß mich allein.

(Sie küßt ihn, und er geht ab.)

Dortchen. So muß und soll es denn seyn,
was ich so lange wünschte und fürchtete.

117

Ich hab's gesagt schon meiner Mutter
Schon aufgesagt vor Sommers Mitte;

Such, liebe Mutter, dir nur ein Mädchen,
Ein Spinnermädchen, ein Webermädchen.

Ich hab' gesponnen genug weißes Flächchen,
Hab' genug gewirkt das feine Linnchen,

Hab' genug geschauert die weißen Tischchen,
Hab' genug gefeget die grünen Hofschen,

Hab' genug gehorchet der lieben Mutter,
Muß nun auch horchten der lieben Schwieger,

Hab' genug gehartet das Gras der Auen,
Hab' genug getragen den weißen Harken.

O du mein Kränzchen von grüner Raute
Wirft nicht lang grünen auf meinem Haupte!

Ihr meine Flechtchen von grüner Seide
Sollt nicht mehr funkeln im Sonnenscheine!

O du mein Härlein, mein gelbes Härlein
Wirft nicht mehr flattern im weh'nden Winde!

Besuchen werd' ich die liebe Mutter
Nicht mehr im Kranze, sondern im Häubchen!

O du mein Häubchen, mein feines Häubchen,
Du wirst noch schallen im weh'nden Winde!

Und du mein Nähzeug, mein buntes Nähzeug,
Du wirst noch schimmern im Mondenscheine!

Ihr meine Flechtchen von grüner Seide,
Ihr werdet hängen, mir Thränen machen!

Ihr meine Ringchen, ihr goldnen Ringchen!
Ihr werdet liegen, im Kasten rosten!

Liudvikas Rėza

1776–1840

1818 m. savo lėšomis **pirmasis** išleido Kristijono Donelaičio poemą „Metai“.

1825 m. kartu su devyniais talkininkais sudarė **pirmąjį** lietuvių liaudies dainų rinkinį „Dainos, oder Littauische Volkslieder“.

Pirmasis lietuvių liaudies dainų
rinkinys

**Dainos
oder
Littauische Volkslieder**

Karaliaučius, 1925

- 85 lietuvių liaudies dainos ir jų vertimai į vokiečių kalbą,
- 7 dainų melodijos,
- komentarai,
- Straipsnis „Lietuvių liaudies dainų tyrinėjimai“.

D a i n o s
oder
Littthauische Volkslieder
gesammelt, übersezt
und
mit gegenüberstehendem Urtext
herausgegeben
von

L. J. R h e s a,

Dr. d. Theol. und Phil. ordentl. Professor d. Theol.
und Dir. des Littthauischen Seminars auf d.
Universität zu Königsberg.

Mebst einer Abhandlung über die
litthauischen Volksgedichte.

Friedrich Schulz

Königsberg, 1825.

Druck und Verlag der Hartung'schen Hofbuchdruckerei.

Dufrês Atsisweikinnima's

Aß atsisakiau sawo Moczuttei,
O aß nu Puffès jau Wassarélès:

Jéßkof Moczutte, saw Werpéjate,
Saw Werpéjatę ir Audéjatę.

Jau prisiwerpjau baltû Linnéliû,
Jau prisiaudzian plonû Drobéliû.

Jau prisißurâwau baltû Stalélû,
Jau prisißlawjau Riemo Wejélès.

Jau gana Klausiau sawo Moczuttei,
Jau reikia Klausyt ir Anytelei.

Jau prisigrëbjau Lankû Szénélio:
Prisineßojau naujû Grëblelû.

O Wainikeli žalû Rutéliû,

Abschied der Tochter.

Ich hab' aufgesagt meiner Mutter
Schon vor des Sommers Mitte:

Suche Mutter dir ein Spinnermädchen,
Ein Spinnermädchen, ein Webermädchen.

Ich habe genug gesponnen des weißen Flachses,
Genug gewebet der feinen Linnen.

Ich habe mich genug zerscheuret am weißen Elschlein,
Ich habe genug gefeget des Hofes Plätze.

G'nug hab' ich gehorchet der lieben Mutter,
Muß nun auch gehorchen der Schwiegermutter.

Ich habe genug geharket das Gras der Wiesen,
Habe genug mich zertragen an den weißen Hartklein.

Valtarkiemio bažnyčia šiandien,
Kaliningrado sritis, Rusija

Valtarkiemio bažnyčioje
sovietmečiu buvo įrengtas sandėlis

Kuo lietuvių liaudies daina
„Dukros atsisveikinimas“
galėjo patikti
J. V. Gėtėi?

Parengė
Marius Mikalajūnas,
Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos
lietuvių kalbos mokytojas ekspertas

2018 m.